

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Ekspedisjonskontoret
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref
Spm nr 802

Vår ref
14/707

Dato
23.5.2014

Spm nr 802 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Geir Pollestad

Representanten Pollestad har stilt følgende spørsmål:

"I pressemelding om statens tilbud i jordbruksforhandlingene 6. mai la departementet ved en oversikt over 29 forenklingstiltak. Kan statsråden gi informasjon om hvilken forenklingsgevinst hvert av tiltakene vil gi for ressursbruken i henholdsvis næringen og forvaltningen"

I Innst. 8 S (2013-2014) fra næringskomiteen sies det blant annet:

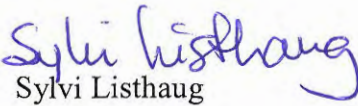
"Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti og Venstre, viser videre til «Sundvolden-erklæringen» av 7. oktober 2013 der det tas til orde for å styrke landbruket gjennom forenkling av lover, regler og støtteordninger for blant annet å bedre rekrutteringen. Flertallet opplever at arbeidet med forenkling av regelverket, virkemiddelapparatet og støtteordningene har bred støtte og at dette bør være en del av drøftingene under årets jordbruksforhandlinger."

For å gi en oversikt over hvilke forslag som har forenklingsevne i statens tilbud, ble det derfor utformet en liste med alle forslag som innebærer forenklinger. Dette er en liste med både store og små forslag, og med tilsvarende variasjon i forenklingsgevinst. Formålet med flere av forslagene er målretting av virkemiddelbruken, men der forenkling også er en effekt.

Omtalen i kapittel 7 i statens tilbud, og i proposisjonen som blir lagt fram for Stortinget, gir begrunnelsen for de enkelte forslagene. Vedlagt ligger listen med de 29 punktene der

forenklingsvirkninger av forslagene er omtalt. Det er ikke mulig å gi en tallmessig oversikt over utslag på ressursbruken i næringen og forvaltningen knyttet til alle enkeltelementer i forslagene. Derfor vil denne gjennomgangen i hovedsak inneholde en verbal omtale av forenklingsgevinsten.

Med hilsen

Sylvi Listhaug

VEDLEGG

Forenklinger i statens tilbud i jordbruksoppgjøret 2014

A. De ti viktigste forenklingsforslagene

1. Felles kvotetak for alle typer melkeforetak (samdrifter og enkeltbruk).
2. Avvikle det særskilte samdriftsregelverket med antalls- og avstandskrav.

Disse 2 punktene er etter departementets vurdering de mest betydningsfulle forenklingsforslagene. Når vi ikke lenger har aktivitetskrav til deltakere i samdrifter, og har et system med kvoteleie, er det i prinsippet ingen forskjell på samdrifter og enkeltpersonforetak. For næringen vil det være en betydelig forenkling at man kan forholde seg til et felles kvotetak, og ikke trenger å "konstruere samdrifter" for å få et høyere tak ved kvoteleie. Ved å fjerne antalls- og avstandsreglene for samdrifter, kan alle produsenter forholde seg til de samme bestemmelsene om produksjonsregion og produksjonstak. Med denne endringen likestilles enkeltbruk og samdrifter slik at næringen selv kan velge den driftsformen som passer best hos hver enkelt. I forvaltningen vil oppheving av det særskilte regelverket for samdrifter innebære en betydelig forenkling, bl.a. fordi alle foretak etter dette kan behandles likt, uavhengig av organisasjonsform. Jf. punkt 6 innebærer oppheving av samdriftsregelverket forenkling både i kvote- og produksjonstilskuddsregelverket.

3. Flate ut all strukturprofil i arealtilskuddene.

En betydelig del av jordbruksarealet er i dag drevet gjennom leieforhold. Når vi har store strukturvis sprang i de arealbaserte tilskuddene koplet til hvor stort areal hvert foretak søker om tilskudd for, vil dette påvirke tilpasningen og prisene i jordleiesmarkedet. For næringen vil det være en forenkling at verdien av jordbruksarealet hver enkelt driver vil være koplet til driftsmessige forhold, og ikke tilskudd. Det gir en mer effektiv ressursbruk. I mange tilfeller er det de større brukene som er jordleiere. Med en strukturdifferensiering av arealtilskuddene er det svært vanskelig for forvaltningen å kontrollere om de som søker om tilskudd for arealene faktisk driver dem og ikke er i driftssamarbeid med foretak som henter ut stordriftsfordeler. Når satsene ikke differensieres, vil de statlige utbetalinger være uavhengig av hvem som søker, og kontrollbehovet reduseres betydelig.

4. Slå sammen satsintervaller i tilskudd til husdyr.

Dette gir et mer oversiktlig og lettfattelig tilskuddsystem. Videre forenkler det kontrollarbeidet knyttet til foretak som søker tilskudd som små, men som gjennom driftssamarbeid er større.

5. Innføre tilskudd for mer enn 50 kyr på samme nivå som for andre storfe.

Med dagens tilskuddsregelverk har melkeku nr. 51 på et foretak gitt 0 i tilskudd husdyr, mens vi har hatt et tilskudd på 800 kroner pr. dyr for andre storfe (kalver, kviger og okser) opp til 250 dyr. Dermed får en del foretak 0 kr for mange av melkekyrne, men 800 kroner for eksempel for en kvige som ikke har kalvet på telletidspunktet. Dette regelverket er ikke logisk og er derfor vanskeligere å få aksept for slik som det er utformet. Et slikt regelverk motiverer

videre til å telle dyr kreativt, for å oppnå mer i tilskudd. Endringen er derfor en forenkling både for næringen og forvaltning(kontroll).

6. Fjerne samdriftsregelverket i produksjonstilskuddsforskriften.

Dette punktet henger også sammen med punktene 1 og 2. I gjeldende regelverk har samdriftene unntak fra begrensningen i forskrift om produksjonstilskudd om at foretak som har felles eiere ikke kan søke om tilskudd til samme produksjon. Opprinnelig var tanken bak regelen at det ikke skulle være mulig å dele opp brukene i flere foretak med sikte på å hente ut strukturtilleggene i tilskuddene mens man i praksis ikke hadde småskalaulemper. For at samdriftsdeltakere fortsatt skulle kunne utnytte bygninger på eget bruk til husdyrproduksjon eller får tilskudd til egen grovfôrproduksjon, er det laget unntaksbestemmelser for samdriftsdeltakere både når det gjelder AK-tilskudd, husdyrtilskudd og avløsertilskudd. Samtidig har det blitt etablert en hel del samdrifter som i praksis er kvoteleie, for å unngå kvotetaket på 400 000 liter, ofte med svært små eierandeler. Forslaget til endring gir en enklere og mer lettforståelig forskrift uten en lang unntaksparagraf. Det blir enklere for bøndene å etablere reelle samarbeids-/leieavtaler, og forvaltningen skal etter dette behandle alle foretak likt uavhengig av organisasjonsform, bl.a. ved vurdering av driftsfellesskap.

7. Utbetale samme tilskudd til sau uavhengig av driftsform (vanlig sau og utgangersau).

Innenfor gjeldende regelverk er det ulike tilskuddsatser i saueholdet, avhengig av om det drives tradisjonelt sauehold eller som såkalte utgangersau. Dette har gjort det relativt komplisert for både næringen og forvaltningen å definere hvor grensen går mellom de to driftsformene. Med statens forslag elimineres dette problemet, samtidig som det stimuleres mer til kjøttproduksjon ved at en betydelig del av tilskuddet pr. dyr flyttes til slaktetilskuddet.

8. Igangsette arbeid med ny IKT-plattform for produksjonstilskudd (eStil).

Årlig treffes det om lag 75 000 enkeltvedtak som genererer utbetalinger av om lag 9 mrd. kroner av produksjons- og avløsertilskudd. Det benyttes en rekke eldre fagsystemer i dagens forvaltning. Oppfølgingen av deler av IKT-forvaltningen er knyttet til eldre systemer med stadig mer begrenset tilgang på kompetanse til vedlikehold og endringer. Det er gjennom mange år foretatt endringer av større og mindre karakter i systemene og rutinene, for å følge opp endringer i regelverket for tilskuddsordningene. For å ivareta nødvendig grad av driftssikkerhet og en økt effektivitet i forvaltningen av disse viktige tilskuddsordningene, må det innføres et nytt fagsystem for produksjons- og avløsertilskuddene. Dette vil samtidig kunne gi mulighet til en mer brukervennlig forvaltning.

Nytt fagsystem (eStil) for produksjonstilskuddene og avløsertilskudd ved ferie og fritid vil i følge SLF gi en samlet innsparing på 17 mill. kroner over en tiårsperiode i tilskuddsforvaltningen fordelt på kommuner, fylker og Statens landbruksforvaltning.

9. Kutte bevilgningen til spesielle miljøtiltak i jordbruket med 70 mill. kroner og innsnevre formålet.

SMIL-ordningen målrettes mot tiltak som skal fremme god agronomi og mot aktivitet i jordbruket. Den forbeholdes foretak som er berettiget produksjonstilskudd i jordbruket og

formålet knyttet til fredede og verneverdige bygninger foreslås tatt ut av ordningen. Færre tilskuddsmottakere og færre mål for midlene gir en administrativ forenklingsgevinst.

10. Avvikle omsetningskravet for å være berettiget produksjonstilskudd og i stedet heve bunnfradraget.

Tall for avgiftspliktig omsetning er i utgangspunktet koplet til skatteregnskapet, og er derfor ikke noe hver enkelt bonde har oversikt over når det søkes om tilskudd i henholdsvis august og januar. Heller ikke forvaltningen kan kople data mellom mva-regnskapet og søknad om produksjonstilskudd. Derfor baseres både søknader og kontroll i dag på skjønsmessige vurderinger av sannsynligheten for at vilkåret er oppfylt. Det er også usikkerhet knyttet til hva slags omsetning som kan ligge til grunn for vilkåret (tjenester, tilleggsnæringer etc.). Å avvikle omsetningskravet for produksjonstilskudd vil derfor være en forenkling for brukerne og gi enklere kontroll hos forvaltningen.

B. Tilskudd som foreslås avviklet i sin helhet

11. Avvikle tilskudd til fruktlager og i stede utbetale direkte til produsenter av frukt, bær og grønnsaker.

Tilskuddet blir gjennom forslaget endret fra å være en fast årlig driftsstøtte til pakkerier, til å bli en støtte for produksjon av frukt. Forenklingen består i redusert forvaltning ved at en ordning faller bort. Departementet har ikke tilgjengelig tall for hvor mye dette utgjør. Midlene overføres gjennom å øke satsene i gjeldende ordning med distriktstilskudd frukt, og vil derfor ikke medføre noe økt forvaltning.

12. Avvikle tilskudd til tidligpensjonsordningen for jordbrukere, men opprettholde den for de som allerede er inne i ordningen.

Det vises til at det i statens tilbud legges vekt på å innrette tilskuddsordningene slik at de i større grad skal gi insentiv til økt produksjon. Tidligpensjonsordningen går ikke til personer som driver aktivt jordbruk, og gir derfor ikke insentiv til større produksjonsomfang. For 2015 ville ca 240 kontrakter utgå, mens det var antatt at ca 170 nye kontrakter ville blitt tegnet. Dette gir en administrativ innsparing, men full effekt oppnås først når ordningen er helt avviklet.

13. Avvikle overføring til Sametinget under Landbrukets utviklingsfond.

Forslaget om å avvikle overføringen til sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling, er i tråd med tilsvarende føring i reindriftsavtalen for 2014/2015. Gjennom denne avviklingen vil virkemidlene til næringsutvikling over Landbrukets utviklingsfond fordeles på færre og større ordninger.

14. Avvikle praktikantordningen.

Ordningen har de siste årene blitt svært lite brukt, og antallet praktikanter er redusert med 90 pst. fra 2002 til 2013. Statens landbruksforvaltning vurderer dagens ordning som lite målrettet mot rekruttering. En avvikling av ordningen vil bidra til en mer målrettet bruk av BU-midlene

til utrednings- og tilretteleggingstiltak, samt at kostnadene til søknads- og klagesaksbehandling for praktikantordningen vil forsvinne.

15. Avvikle tilskudd til kadaverhåndtering.

Avvikling av forskrift og administrasjon av ordningen vil gi innsparinger i forvaltningen. Næringens kostnader til kadaverhåndtering vil ikke endres, men egenandelen vil øke.

16. Avvikle tilskudd ved tap i epleproduksjonen forårsaket av rognebærmøll.

I den perioden forskriften har vært gjeldende fra 2009-2013, er det utbetalt tilskudd til sju søkere, med et samlet beløp på 116 427 kroner. Alle utbetalingene gjelder for skadeåret 2010. Forenklingen består i at ordning fjernes og at forvaltningen ikke lenger skal håndtere slike saker.

17. Avvikle erstatning ved tap av sau på beite.

Bevilgningen til utbetaling av erstatninger er på 2,7 mill. kroner. Avviklingen av ordningen vil frigjøre ressurser hos kommunene, Fylkesmannen og SLF. Et grovt estimat er en samlet besparelse på 2 årsverk i kommunen, 1-2 årsverk hos fylkesmannen og 0,2 årsverk hos SLF. SLF anslår en samlet besparelse på 2-2.5 mill kroner inkludert kostnader til fagsystemet ELF.

18. Fjerne tilskudd til prisnedskrivning av korn i pelsdyrfôr og erstatte det med administrative tollnedsettelse på råvarer til pelsdyrfôr etter samme system som for fiskefôr (frihandelsnæring).

Ordingen med fraktutjevning av pelsdyrfôr videreføres med et noe lavere tilskuddsbeløp. Forenklingen består i et mer transparent system jf. som for oppdrettsfisk.

C. Andre forenklinger

19. Fjerne beløpstaket i tilskudd til husdyr.

Forenkler regelverket. Tilskudd til lammeslakt ble tatt ut av grunnlaget for avkorting ved jordbruksoppgjøret i 2013. Næringen trenger ikke vurdere mulig tapte tilskudd ved investeringer. Sett i sammenheng med at alle storfe blir tilskuddsberettiget, gir dette et mer transparent system, mindre stimulans til uønsket tilskuddstilpasning, og enklere kontroll.

20. Fjerne kvantumstaket for frukt og bær i distriktstilskuddet.

Dette gir et mer transparent system og forenklet kontroll.

21. Fjerne beløpstaket for veksthusgrønnsaker i distriktstilskuddet og redusere antall tilskuddssoner.

Ordingen har både et tak på hvor stort kvantum av de 3 produktene foretakene kan få tilskudd for i tillegg til et maksimalt beløpstak pr. foretak. Å fjerne beløpstaket gjør det enklere både for forvaltningen og for det enkelte foretak å prognosere samlet tilskudd. Administrativ forenkling er liten.

22. Avvikle strukturdifferensiering for melkeproduksjon i avløsertilskuddet.

Dette er en beregningsteknisk forenkling som gir et mer transparent regelverk.

23. Avvikle forskrift om miljøplan og ivareta nødvendige krav gjennom forskrift om produksjonstilskudd og Kvalitetssystemer i landbruket.

Regjeringens forslag innebærer en forenkling. Formålet med miljøplan ivaretas bedre ved at krav flyttes til hhv. forskrift om produksjonstilskudd og Kvalitetssystemer i landbruket (KSL). Dette vil bidra til en enklere forvaltning og bedre kontroll.

24. Redusere utviklingsmidlene til økologisk jordbruk med 12 mill. kroner og fjerne soneinndelingen i tilskudd til økologisk husdyrproduksjon.

Det har vært avsatt store ressurser til satsingen på utviklingstiltak til økologisk landbruk over flere år. Midlene har ført til styrket tilbud og etterspørsel av økologisk mat, men evaluering av satsingen viser at effekten av virkemiddelbruken kunne ha vært bedre. Det synes nå riktig å effektivisere og målrette satsingen med en noe mindre ramme, og i stedet øke det økologiske husdyrtilskuddet for å stimulere til økt produksjon av økologisk kjøtt. En avsetning på 20 mill. kroner til utviklingstiltak innen økologisk landbruk synes fortsatt å være en betydelig satsing. Fjerning av soneinndelingen bidrar til forenkling i forvaltningen ved at det gis samme tilskudd uansett geografisk tilhørighet.

25. Overføre forvaltning av regionale midler til bioenergi til nasjonalt nivå.

Tiltaket vil gi reduserte administrative kostnader, og mer fleksibilitet til å bruke midlene der behovet er størst.

26. Avvikle nasjonalt tak for investeringstilskudd.

I forskrift om midler til bygdeutvikling er det fra sentralt hold satt en grense for maksimalt tak for tilskudd til investeringer på 1 mill. kroner, med unntak for områdene Finnmark, Troms, Nordland og Namdalen der det ikke er et slikt tak. I tillegg har fylkene anledning til å sette egne maksimalgrenser for tilskudd innenfor rammen av det nasjonale taket. Ved å fjerne det nasjonale taket vil det være færre nasjonale begrensninger å forholde seg til, og enklere for regional forvaltning å gjøre regionale vurderinger av behov for maksimalt tak for investeringsstøtte. Det vil være enklere å orientere seg i regelverket for både den enkelte næringsutøver og for forvaltningen.

27. Avvikle midler til Innovasjon Norge under Sentrale bygdeutviklingsmidler.

Gjennom denne avviklingen vil virkemidlene til næringsutvikling over Landbrukets utviklingsfond fordeles på færre og større ordninger.

28. Avvikle lokal forvaltning av bygdeutviklingsmidler i Valdres og Nord-Gudbrandsdal.

Avvikling av disse særordningene vil gi et mer enhetlig og kostnadseffektivt virkemiddelapparat.

29. Forenkle ordningen tilskudd til veterinærreise og delvis samordne denne med tilskudd til semin.

Det legges opp til justeringer av forskriften som gir enklere beregningsregler, og bedre kontroll med at midlene oppfyller formålet med ordningen.